

Vammaispoliittiset vinkit aluevaaleihin 2025

Vasemmistoliiton vammaispoliittinen työryhmä

14.2.2025

Yleisiä lähteitä

- Tietoa hyvinvointialueista (mm. sanasto ja lait):
<https://stm.fi/hyvinvointialueet>
- THL:n Vammaispalvelujen käsikirja:
<https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/vammaispalvelujen-kasikirja>

Hyvinvointialueen tehtävät:

- Perusterveydenhuolto
- Erikoissairaanhoito
- Sosiaalihuolto
- Lasten, nuorten ja perheiden palvelut
- Työikäisten palvelut
- Mielensterveys- ja päihdepalvelut
- Vammaispalvelut
- Oppilashuolto
- Pelastustoimi
- Ensihuolto

Valtio pakottaa alueet rikkomaan lakeja

Hyvinvointialueet on tahallisesti ja suunnitelmallisesti aliresursoituja jotta julkinen sektori saataisiin näyttämään toimimattomalta¹. Oikeiston päämääränä on pakottaa suomalaiset Amerikan malliin, jossa ollaan yksinomaan voittoa tavoittelevien yhtiöiden armottomassa kuristusotteessa. Aluetasolta tätä ei voi korjata, mutta vasemmistolaisen ehdokkaan tehtävä on pitää huoli siitä, että väistämätön lakien rikkominen ei riko ihmisiä.

¹ [Ainakin puolet Suomesta aikoo rikkoa lakia – hyvinvointialueet selittävät, miksi | Kotimaa | Yle](#)

Vammaispalvelujen ulkoistaminen

Vammaispalvelujen järjestämisessä pitää mennä ihminen edellä – investoinnit tehdään joko heti laadukkaasti tai siivotaan sotkuja korkojen kanssa myöhemmin.

Jokainen välttämättömän palvelun ulkoistaminen voi alistaa alueen yksityisen monopolin armoille. Vammaispalvelut tulee siksi tuottaa ensisijaisesti julkisina palveluina, jotka myös läpinäkyvyytensä takia ovat helpoimpia valvoa. Kolmas sektori palveluntuottajana on asiantunteva ja varteenotettava vaihtoehto, koska niiden päämäärä palvelun järjestäjänä on yhtenevä julkisen sektorin kanssa. Yksityisten yhtiöiden käyttäminen puolestaan vaatii vahvempaa valvontaa, koska voiton tuottaminen on niiden ensisijainen tavoite.

- [THL: Asiakkaat huomioiva vammaispalvelujen hankinta](#)

Lähipalvelut kunniaan

Hyvinvointialueiden palveluverkostot ovat vaarassa harventua jo ennestään kelvottomasta tilastaan. Tämä on pidentänyt hoitopäätöksiä, nostanut hoitoon hakeutumisen kynnyksiä ja nostanut matkakustannuksia sekä ihmisille että hyvinvointialueille. Vammaiset ovat näin joutuneet entistäkin eristyneemmiksi, ja pitkäaikaiset seuraukset hyvinvoinnille tulevat olemaan epäinhimilliset.

Kuljetuspalvelut

Hyvinvointialue järjestää kuljetuspalveluja niille vammaisille, joille sairaus tai vamma aiheuttaa erityisiä liikkumisvaikeuksia. Kuljetuspalveluihin voi kuulua myös saattajapalvelu. Laki takaa kuljetuspalvelun asiakkaille työ- ja opiskelumatkojen lisäksi 18 yhdensuuntaista matkaa arkiseen asiointiin. Käytännössä siis vammaisen voi näillä kyydeillä tehdä 9 reissua kodin ulkopuolelle kuukaudessa. Alue voi tarjota enemmän matkoja, mutta näin tehdään hyvin harvoin – suurimmassa osassa alueita minimi on maksimi.

Niiden kuljetuspalveluiden asiakkaiden jotka haluavat tutun kuskin joka tuntee heidän tarpeensa, tulisi tämä saada. Monet erityistarpeet vaativat totuttelua ja harjoittelua johon menee aikaa ja vaivaa sekä asiakkaalta että kuskilta.

Hyvinvointialue voi määrätä kuljetuspalveluiden asiakkaille matkabudjetin, jota he voivat käyttää myös muualla Suomessa. Kannatamme matkabudjettia vahvasti, sillä se tukee vammaisten itsemääräämisoikeutta.

Vammaisten työllistyminen

Hyvinvointialueet huolehtivat kuntouttavasta työtoiminnasta, jonka piirissä monet vammaiset ovat. Kuntouttava työtoiminta on yleensä lähes ilmaista työtä joka kuitenkin tuottaa tulosta työnantajalle. Tämä on törkeän epäoikeudenmukaista, ja talloo vammaisten oikeuksia. Työ on työtä, ja siitä tulisi aina saada kunnollinen korvaus ja asiaankuuluvat edut, kuten työterveydenhuolto, liiton jäsenkelpoisuus ja kerryttää eläkettä.

Esteettömyys, saavutettavuus, osallisuus

Esteettömyys tarkoittaa sitä, että kaikki palvelut olisivat kaikkien käytettävissä toimintakyvystä riippumatta, kun taas saavutettavuus on tiedonsaannin esteettömyyttä. Nämä ovat olennainen osa kaikkien ihmisten kykyä osallistua yhteiskuntaan, ja ilman näitä demokratia ei voi toteutua.

Esteettömyys on useiden alueiden toiminnassa ja palveluissa retuperällä jopa Suomen lakiin nähden. Tämä on outoa jo siksi, että vaikka esteettömyys on edellytys vammaisten osallisuudelle, se palvelee aivan kaikkia, lastenvaunujen työntäjistä rollaattorin käyttäjiin.

Kaikilla tulee olla mahdollisuus osallistua hyvinvointialueiden järjestämiin tilaisuuksiin sekä saada tarvitsemansa tiedot alueen palveluista ja tapahtumista saavutettavasti, mahdollisimman pienellä vaivalla. Esimerkiksi laki vaatii, että alueiden toimijoiden verkkosivujen tulee olla saavutettavat. Selkokieliisyys, kuvia selittävät tekstit ja yhteensopivuus ruudunlukuohjelmien kanssa vievät pitkälle.

- [Saavutettavasti.fi](https://www.saavutettavasti.fi)
- Invalidiliitto esteettömyydestä: <https://www.invalidiliitto.fi/esteettomyys>
- [Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta](#)

Vammais- ja vanhusneuvostot

Vaikka laki vaatii, että hyvinvointialueilla on vammaisneuvosto, vanhusneuvosto tai yhdistetty vanhus- ja vammaisneuvosto, näitä neuvostoja ei monesti kuulla tai edes muodosteta. Niiden asiantuntemuksella varmistetaan kaikkien asukkaiden oikeuksien toteutumista ja siten yhdenvertaisuutta ja ehkäistään kalliita virheitä. Suositeltavaa olisi, että joka lautakunnalla olisi yhteyshenkilö neuvostoihin ja neuvostot tulisi kutsua ainakin aluevaltuuston sekä aluehallituksen kokouksiin sekä tarvittaessa muihinkin alueen luottamustoimielimien kokouksiin.

Vammaisuus ei ala 18-vuotiaana eikä loppu 65-vuotiaana

Vammaispalvelulaki ei tunne ikärajaa palvelujen saamiselle, sillä elämänikäisen vamman aiheuttamat toimintarajoitteet vaikeuttavat elämää jo hoivattavana lapsena eivätkä yleensä helpota eläkeiän myötä. Tästä huolimatta monet vammaiset lapset jätetään huoltajien yksin hoivattavaksi, ja usein täytettyään 65 vuotta vammaiset siirretään vanhuspalvelujen piiriin, vaikka ne eivät ole heidän tarpeitaan vastaavia.

Monet vammaiset lapset ja heidän huoltajansa sekä iäkkäinä vammautuneet henkilöt eivät tiedä oikeuksistaan palveluihin eivätkä ole tottuneet niitä vaatimaan. Heidän tarvitsemansa ja heitä hyödyttävät palvelut voivat jäädä hakematta ja saamatta. Erityisesti aistivammaiset jäävät näistä syistä helposti yksin kotiin.

Palveluntarve tulee arvioida jokaisen henkilön kohdalla yksilöllisesti ja päätös sovellettavasta laista tehdään aina yksilöllisen harkinnan pohjalta.

VOIMIA KAMPANJOINTIIN!

